

суспільства в умовах глобальних цивілізаційних викликів» [2, с. 11], важливим складником національної електронної педагогічної біографіки. Це вельми актуальний проект у такий тяжкий час, коли Україна в огні війни. Адже постаті, яким присвячено сторінки цього проекту виховують і освічують, надихають нове покоління на патріотизм [3, с. 222].

Список використаних джерел

1. Видатні постаті в історії України, IX–XIX ст : Короткі біографічні нариси. Історичні та художні портрети / В. І. Гусев та ін. Київ : Вища шк., 2002. 359 с. URL: <https://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/0001790> (дата звернення: 21.10.2024).
2. Березівська Л. Д. Електронний ресурс «Видатні педагоги України та світу» як форма представлення педагогічної біографіки в освітньо-науковому просторі. *Педагогічна біографіка та біографістика в сучасному науково-інформаційному просторі* : зб. матеріалів VII Всеукр. наук.-методол. семінару з історії освіти, 20 трав. 2022 р., Київ / НАПН України та ін. Вінниця, 2022. С. 9–11. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/730864/> (дата звернення: 21.10.2024).
3. Міхно О. П. Електронний інформаційно-бібліографічний ресурс «Видатні педагоги України та світу» як засіб формування національної ідентичності. *Національна ідентичність як проблема науки й освіти* : матеріали наук.-практ. конф., 12 берез. 2020 р., Київ / НАПН України та ін. Київ, 2020. С. 221–223. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/720078/> (дата звернення: 06.02.2024).

МОНТЕССОРІ-ОСВІТА У ПОЛЬЩІ: ДЖЕРЕЛОЗНАВЧИЙ АСПЕКТ

Є. Ф. Деміда, молодший науковий співробітник відділу педагогічного джерелознавства та біографістики

Відповідно до Програми НД «Педагогічна біографіка в інформаційному освітньо-науковому просторі України» (термін виконання НД: 01.01.2023 р. – 31.12.2025 р.; наук. керівник д-р пед. наук Л. Д. Березівська) в межах підтеми «Педагогічна біобібліографія як інструмент представлення життя та діяльності італійської освітянки Марії Монтессорі (1870–1952)» здійснено джерелознавчий аналіз праць польських авторів з Монтессорі-педагогіки.

Встановлено, що проникнення освітніх ідей М. Монтессорі у Польщу та історію їхнього розвитку в країні вивчали Ришард Куха [1], Ева Латач [3], Йоанна Сосновська [18] та ін. Так Р. Куха засвідчив, що поляки зацікавилися поглядами Монтессорі ще на початку ХХ ст. Тоді ж, у 1913 р., в Польщі вийшла друком перша книжка італійської педагогині польською мовою «Дитячі будинки (Le Case dei bambini). Метод наукової педагогіки у вихованні дітей молодшого віку» [6]. У 1936 р. опубліковано ще одну працю М. Монтессорі під назвою «Провідні думки мого методу» в журналі «Wychowanie Przedszkolne» [10]. І хоча інших видань польською на той час вже не виходило, до 1939 р. концепції М. Монтессорі були під пильною увагою багатьох дослідників, серед них – визначні вчені-педагоги, як-от Б.-В. Гурська, М. Земнович, С. Кот, З. Кукульський, З. Мислаковський, Б. Наврочинський, С. Свідвінський, В. Ясінський та ін. [1, с. 132]. Ідеї італійської педагогині активно обговорювалися на шпальтах польської освітньої періодики, зокрема

«Czasopismo pedagogiczne», «Prasa Szkolna» та ін. Дискурсну палітру одного з цих часописів проаналізовано сучасною польською дослідницею Александрою Феліняк у статті «Популяризація методики Марії Монтессорі в журналі «Wychowanie Przedszkolne» (1925–1939)» [2].

Після Другої світової війни у добу Польської Народної Республіки, в умовах ідеологічного наступу в освіті та вихованні, інтерес до постаті М. Монтессорі помітно згас. Як зазначає Р. Куха, «навіть найвизначніші польські педагоги того часу сприймали її досягнення без серйозного зацікавлення» [1, с. 135].

Відродження Монтессорі-педагогіки у Польщі почалося в 90-х роках минулого століття завдяки суспільним змінам, зокрема в царині освіти. «Можливості для нових закордонних відряджень педагогів-теоретиків та учителів-практиків, розширений приплив наукової інформації, співпраця з освітніми закладами країн Європейського Союзу стали вихідним пунктом для пошуку в педагогіці Монтессорі універсальних освітніх вартостей, цінних для процесів трансформації освіти і виховання у польських суспільних реаліях» [1, с. 136].

Від кінця ХХ – початку ХХІ ст. у Польщі вийшло дедалі більше наукових статей, написано й захищено дисертації (Б. Беднарчук, Д. Здибель, Е. Латач), присвячені різним аспектам педагогіки М. Монтессорі [1, с. 137]. Опубліковано низку монографій, підручників, методичних посібників. Видаються книжки відомих у світі монтессорізнавців у перекладі польською мовою. З 1995 р. поступово зростає кількість виданих польською праць М. Монтессорі [5, 7-9, 11-13]. Польську монтессоріану широко представлено бібліографією, доступною в інтернет-мережі [4, 14-17]. Зазначимо, що плідними дослідниками педагогічних ідей М. Монтессорі та їхнім втіленням у польські реалії є Сабіна Гуз, Малгожата Мікша, Барбара Сурма, Богуслав Шніверські та ін.

Отже, ідеї і концепції М. Монтессорі надихають польських учених на пошук нових моделей освіти, а їх творчий доробок став вагомим складником світової монтессоріани.

Список використаних джерел

1. Куха Р. Історичний нарис розвитку педагогіки Монтессорі у Польщі / з пол. пер. Теодор Лещак. *Вісн. Львів. ун-ту. Серія педагогічна* : зб. наук. пр. / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів, 2004. Вип. 18. С. 129-140. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/pedagogics/article/view/6290> (дата звернення: 21.10.2024).
2. Feliniak A. Popularyzacja metody Marii Montessori na łamach czasopisma “Wychowanie Przedszkolne” (1925–1939). *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. 2020. Nr 3/4. S. 97–125. DOI: https://doi.org/10.17460/PHO_2020.3_4.06.
3. Łatacz E. Recepcja teorii pedagogicznej Marii Montessori w Polsce do roku 1939. Łódź : Wydaw. Uniw. Łódzkiego, 1996. 184 s.
4. Metoda Montessori w edukacji i wychowaniu (2003–2022) : zestawienie bibliogr. / aut. Małgorzata Kasza ; Ped. Bibl. Woj. w Krośnie. *Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Krośnie* : webstrona. Krosno, 2022. URL: <https://krosno.pbw.org.pl/zestawienia-bibliograficzne-2,76/metoda-montessori-w-edukacji-i-wychowaniu-2003-2022,13867> (дата звернення: 22.10.2024).
5. Montessori M. Co powinieneś wiedzieć o swoim dziecku. Warszawa : PWN, 2020. 100 s.

6. Montessori M. Domy dziecięce (Le Case dei bambini) : metoda pedagogiki naukowej, stosowana w wychowaniu najmłodszych dzieci : z wyd. ogłoszonego przez Inst. J. J. Rousseau. Warszawa : nakład H. Lindenfelda, 1913. 255 s. URL: <https://pbc.gda.pl/dlibra/publication/123128/edition/112626?language=pl> (дата звернення: 21.10.2024).

7. Montessori M. Domy dziecięce : metoda pedagogiki naukowej stosowana w wychowaniu najmłodszych dzieci. Warszawa : Żak, 2005. 188 s.

8. Montessori M. Edukacja i potencjał człowieka / przekł. Olga Siara ; przedm. i red. nauk. do wyd. pol. Sylwia Camarda. Warszawa : PWN, 2021. 102 s.

9. Montessori M. Metoda Marii Montessori : (fragm. Domów Dziecięcych). *Materiały do ćwiczeń z historii wychowania*. Warszawa, 1995. Cz. 3. S. 114–136.

10. Montessori M. Myśli przewodnie mojej metody. *Wychowanie Przedszkolne*. 1936. R. 12, nr 5. S. 137-143. URL: <https://bcu.l.lib.uni.lodz.pl/dlibra/publication/50743/edition/44145/content?ref=main> (дата звернення: 21.10.2024).

11. Montessori M. O kształtowaniu się człowieka. Warszawa : PWN, 2019. 114 s.

12. Montessori M. Odkrycie dziecka / przeł. Aleksandra Pluta ; red. nauk. Barbara Surma. Łódź : Palatum, 2014. 296 s.

13. Montessori M. Sekret dzieciństwa / przekł. Luiza Karolczuk-Wyganowska ; red. nauk. przekł. i przedm. do wyd. pol. Sylwia Camarda. Warszawa : PWN, 2018. 284 s.

14. Maria Montessori i jej metoda : zestawienie bibliogr. w wyborze / Powiatowe Centrum Rozwoju Edukacji w Iławie, Powiatowa Bibl. Ped. w Iławie. *Powiatowa Biblioteka Pedagogiczna* : webstrona. Iława, 2024. URL: <https://www.pcre.ilawa.pl/pliki/montessori.pdf> (дата звернення: 24.10.2024).

15. Pedagogika Montessori : zestawienie bibliogr. sporządzone w oparciu o zbiory sieci Dolnośląskich Bibliotek Pedagogicznych / oprac. Barbara Rdzanek ; Dolnośląska Bibl. Ped., filia w Jeleniej Górze. Jelenia Góra, 2018? URL: <https://www.calameo.com/read/0057405819607ce6d0b65> (дата звернення: 24.10.2024).

16. Pedagogika Marii Montessori (1870–1952) : zestawienie bibliogr. / oprac. Elżbieta Trojan ; Regionalny Zespół Placówek Wsparcia Edukacji, Ped. Bibl. Woj. w Opolu. *Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Opolu* : webstrona. Opole, 2020. URL: <https://pedagogiczna.pl/pedagogika-marii-montessori-1870-1952/> (дата звернення: 22.10.2024).

17. Pedagogika Marii Montessori : zestawienie bibliogr. w wyborze za lata 1992–2019 sporządzone w oprac. o zbiory Publ. Bibl. Ped. RODN „WOM” w Częstochowie, Filia w Lublińcu / oprac. Anna Bidzińska-Kristof. *Publiczna Biblioteka Pedagogiczna w Częstochowie Regionalnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie* : webstrona. Częstochowa, 2020. URL: <https://biblioteka.womczest.edu.pl/new/wp-content/uploads/2020/07/Maria-Montessori.pdf> (дата звернення: 22.10.2024).

18. Sosnowska J. The Reception of Maria Montessori’s Pedagogical Theory in Pre-School Education in Interwar Poland. *Nauki o Wychowaniu. Studia Interdyscyplinarne*. 2020. T. 11, nr 2. S. 106–124. DOI: <https://doi.org/10.18778/2450-4491.11.09>.

СТОРІНКА «ВОЛОШИН АВГУСТИН ІВАНОВИЧ» ЯК СКЛАДНИК ЕЛЕКТРОННОГО РЕСУРСУ «ВИДАТНІ ПЕДАГОГИ УКРАЇНИ ТА СВІТУ»

*Т. М. Деревянко, молодший науковий співробітник відділу
педагогічного джерелознавства та біографістики*

Електронний ресурс «Видатні педагоги України та світу» (<https://dnpb.gov.ua/ua/informatsiyno-bibliohrafichni-resursy/vydatni-pedahohy/>), що на вебпорталі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, популяризує найкращі здобутки вітчизняної та зарубіжної педагогіки й психології,